

Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Kirjallinen kysymys oppimisen tuen parantamisesta lukiossa

Eduskunnan puhemiehelle

Lukion säädöspohjaa uudistettiin syksyllä 2019 (lukiolaki, 714/2018). Lukiouudistuksen myötä opiskelijoiden hyvinvointiin ja oppimisen tukeen tulee kiinnittää entistä paremmin huomiota, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että lukiolaisilla on oikeus erityisopetukseen. Lähtökohtana on, että jokainen saisi opinnoissaan tarvitsemansa tuen. Uudistuksen taustalla vallitsi ajatus, että henkilökohtainen tuki lisää opintojen mielekkyyttä, parantaa jaksamista ja lisää opiskelumotivaatiota. Tuen tarkoituksena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia, tukea heitä lukio-opintojen suorittamisessa sekä antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Erityisopetuksen toteuttamista lain velvoittamalla tavalla vaikeuttaa erityisopettajien saatavuus. Erityisopettajia varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarpeisiin koulutetaan yliopistoissa ja ammatillisia erityisopettajia ammatillisissa opettajakorkeakouluissa. Lukion erityisopetukseen suuntaavaa koulutusta ei järjestetä. Teknisesti kelpoisia erityisopettajia siirtyy siten yläkoulusta lukioon, joskus kokoaikaisesti, mutta usein osa-aikaisesti hoitamaan lukion erityisopetuksen tarpeita. Tämä vaarantaa kriittisen yläkouluvaiheen erityisopetuksen toteutumisen.

Lukion erityisopettajatarpeen kattamiseksi on käynnistettävä alueen problematiikkaan kohdentunut erityisopettajakoulutus osana nykyisiä erityisopettajakoulutusohjelmia jatkokoulutuksena opettajapätevyyden omaaville opettajille. Koulutusohjelma tulee koordinoida valtakunnallisesti, jotta tutkimuksissa todennettuihin alueellisiin eroihin voidaan vaikuttaa. Valtakunnallinen akuutti tarve on noin 200 erityisopettajaa. Koulutuksen järjestäjiä tulisi kompensoida koulutukseen osallistumisen mahdollistamiseksi sekä lukion erityisopetuksen lakisääteisen velvoitteen toteuttamiseksi rahoitusmallin kautta.

Lukion erityisopetukseen kytkeytyy elimellisesti ylioppilaskokeissa huomioitava mahdollinen oppimisvaikeus, joka todennetaan lukiosta ylioppilastutkintolautakunnalle lähetettävillä ns. luki-lausunnoilla. Lausuntojen perusteella opiskelija voi saada kompensatiopisteitä rajatapauksissa tai koejärjestelyissä voidaan toteuttaa yksilöllisiä mukautuksia, kuten lisääjän mahdollistaminen. Tuoreessa väitöskirjassa on tarkasteltu kyseisiä luki-lausuntoja sekä määrällisesti että sisällön-analyttisesti (Vesterinen 2022). Tulokset ovat huolestuttavia: lausunnot ovat hyvin kirjavia, ja niiden pohjana on käytetty hyvin monenlaisia testejä, jotka eivät välttämättä mittaa parhaalla mahdollisella tavalla oppilaan oppimisvaikeuden luonnetta tai anna osviittaa parhaasta mahdollisesta tukimenetelmästä.

Valtakunnallinen aineisto osoittaa selkeitä alueellisia eroja lausuntojen määrässä ja laadussa, mikä indikoi pikemminkin edellä mainittua tukimekanismien puutetta kuin sitä, että joillain

Kirjallinen kysymys KK 340/2022 vp

alueilla olisi tosiasiallisesti vähemmän tarvetta tukeen ja erityisjärjestelyihin koetilanteessa. Kyse on systemaattisesta epätasa-arvosta alueiden välillä, mikä välittyy suoraan opiskelijoiden oikeuteen saada lakisääteistä tukea. Lisäksi nykyiset menettelyt eivät huomioi parhaalla mahdollisella tavalla vieraskielisten ja S2-opiskelijoiden tilannetta. Jotta oppimisvaikeuksien havaitsemisesta olisi paras mahdollinen hyöty, testaukset tulisi toteuttaa jo lukion aloitusvaiheessa, jolloin lukio-opinnoissa voidaan hyödyntää ja kokeilla erilaisia tukimenetelmiä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus ryhtyä toimiin lukion erityisopetukseen kohdistuvan erillisen erityisopettajakoulutuksen käynnistämiseksi,

aikooko hallitus luoda yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan kanssa valtakunnalliset velvoittavat ohjeistot oppimisvaikeuksien testaamiselle jo lukion alkuvaiheessa ja

aikooko hallitus kehittää yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan kanssa oppimisvaikeuksien testaamiseen tarkoitetun valtakunnallisen testipatteriston, joka voidaan toteuttaa verkossa?

Helsingissä 20.6.2022

Eeva-Johanna Eloranta sd
Pia Lohikoski vas
Inka Hopsu vihr